

SLUSE G L Ø T T

MEDLEMSBLAD FOR
TELEMARKKANALENS VENNER

NR. 1 – 2002
18. ÅRGANG

Husk årsmøtet på Lille Ulefos Gjestegaard – onsdag 6. mars kl. 18.30.

En annerledes gave

... proppfull av natur og kulturopplevelser!

Sluse cruise med
M/S «Victoria», M/S «Henrik Ibsen» og M/S «Telemarken»

Priser fra hundrelappen og oppover

Ring oss, så vil vi skreddersy et gavekort for deg!

Tlf.: 35 90 00 30 – Fax 35 90 00 21

Telemark
REISER

POSTBOKS 3133 HANDELSTORGET – 3707 SKIEN

www.telemarkskanalen.com

Rutebåtene trafikkerer kanalen i perioden 18. mai til 8. september 2002

Bedrifter som er medlemmer av Telemarkkanalens Venner

ABB Control A/S
Agder-Telemark Skogeierforening
A/S Lundi
A/S Turisttrafikk
Betong Transport
Bø Hotell
Color Line
Dalen Næringssamskipnad
Fokus Bank
Gautefall Hotell & Appartements
GS-Banken
Holla Sparebank
Høyers Hotell
Kviteseid kommune
Linjegods A/S
Morgedal Hotell
Norsjø Hotell
Notodden Motorbåtforening

Quality Lifjell Hotel
Quality Straand Hotel
Rica Ibsen Hotel
Skien Postkontor
Statens Vegvesen Telemark
Skien-Telemarkens D/S
Skiensvassdragets Fellesfløtningskontor
Skotfoss Historielag
Sparebanken Grenland
Statens kartverk Telemark
Telemarkreiser
Telemarksbåtene A/S
Tokke kommune
Trio Fabrikker
Union Tømmerkompani A/S
Varden
Øst-Telemark Reiselivslag

«VISER LANGS KANALEN»

Telemarkkanalens Venner er medarrangør lørdag 15. juni 2002

I forbindelse med arrangementet «VISER LANGS KANALEN»
skal Telemarkkanalens Venner arrangere:

MUSIKALSK FAMILIEREBUS –
fra Ulefoss sluse til Eidsfoss sluse, med musikalske innslag underveis.

Egen innbydelse følger senere – men sett av datoen allerede nå:

Lørdag 15. juni 2002

TELEMARKKANALENS VENNER

STYRET	Telefon:
Johannes Skarprud	35 05 35 73
Ulf Røvik-Larsen	35 94 52 99
Ole Moen	35 94 43 71
Gisle Kavli	35 94 54 81
Vidar Edvardsen	35 53 64 35

VARAMENN	
Johan Rye-Holmboe	35 50 22 37
Karen Eriksen	35 94 51 04

KASSERER/SEKRETÆR	
Janne Lindgren	997 43 181

I REDAKSJONEN	
Per Svein Bratsberg	35 52 31 57

Foreningens adresse:
Telemarkkanalens Venner
Postboks 372 Sentrum
3701 SKIEN

GS-banken bankgiro: 2610.22.15256

Postgiro: 0807 2100949

Forsidebilde:
Syklister langs Skaravegen ved
Telemarkskanalen.
Foto: Telemarkreiser

1. side etter idé av Kjell Dahl.

Grafisk tilrettelegging: Genius Forlag, Skien.

Trykk: Oluf Rasmussen A/S, Skien.

Årsmøte

Det innkalles til årsmøte i
Telemarkkanalens Venner
onsdag 6. mars.

Vi møtes kl. 18.30
på Lille Ulefos Gjestegaard, Ulefoss

Før årsmøtet starter vil
Kanalprisen for 2001
bli utdelt

Dagsorden:

1. Valg av møteleder
2. Årsmelding for 2001
3. Regnskap for 2001
4. Valg
5. Arbeidsplan og budsjettforslag for 2002
6. Kontingent
7. Innkomne forslag

Etter årsmøtet:

Viser vi fra Nils Fredrik Aall's 16 mm filmkamera,
opptak fra Aall/Ulefos Brug fra 1947 og 1952
som er overført til video, og historiske klipp
fra kanalens industrihistorie.

Etter dette viser vi den nye kanalvideo

Enkel servering

Årsmelding 2001 for Telemarkkanalens Venner

1. STYRET

Styret har i 2001 hatt følgende sammensetning:

Styremedlemmer:

Johannes Skarperud
Ulf Røvik-Larsen
Ole Moen
Gisle Kavli
Vidar Edvardsen

Varamedlemmer:

Johan Rye-Holmboe
Karen Eriksen

Sekretær/kasserer

Janne Lindgren

Redaktør for Slusegløtt:

Per Svein Bratsberg

1.1 Redaksjon for Slusegløtt

Per Svein Bratsberg har også for 2001 hatt en sikker hånd om redaksjon, produksjon og utgivelse av «Slusegløtt». Slusegløtt har kommet ut med 2 utgivelser i 2001.

1.2 Virksomheten i styret

Styret har hatt 6 ordinære styremøter siden forrige årsmøte. Styremøtene har vært på Ulefoss.

1.3 Gaver

Foreningen har søkt om utdeling av gavemidler fra en rekke banker i Telemark. Dette resulterte i følgende tildelinger: Kr. 5.000,- fra GS-Banken, Skien, kr. 1.000,- Holla Sparebank, Ulefoss, Lunde Sparebank kr. 1.000,- og Telemark fylkeskommune kr. 3.200,- Vi takker for støtten!

1.4 Aksjer

1 stk aksje i Skien Telemarkens Dampsibsselskap, verdi kr. 0,-, 2 stk aksjer i Skien-Dalen Båtselskap a/s a kr. 1.000,-.

1.5 Frimerker

Verdien av restbeholdningen av "Victoriamerker" pålydende kr. 1.30,- er kr. 595,40.

1.6 Andeler

5 andeler á kr. 200,- i Slepebåten Eriks venner til en bokført verdi av kr. 0,-.

1 andel á kr. 1.000,- i Telemarkreiser a.l., bokført verdi kr. 0,-.

I begge selskapene/foreningene betaler vi en årlig medlemskontingent med kr. 200,- til Eriks Venner og kr. 950,- til Telemark Reiselivs-råd (som medlem i Telemarkreiser a.l.).

2. MEDLEMMER

Siste oversikt over medlemstallet viser:

Privatmedlemmer	342
Bedrifter/org./kommuner	36
TOTALT	378

2.1 Arrangementer for medlemmene

Søndag 17. juni var åpning av Bakstehuset ved Eidsfoss sluser, det var i overkant av 100 personer inne på området, både medlemmer og ikke medlemmer.

2.2 Medlemskontingent

Medlemskontingenten for 2001 har vært kr. 150 for privatpersoner og kr. 500 for bedrifter, organisasjoner og kommuner.

3. VIKTIGE STYRESAKER I 2001

3.1 Bakstehuset, Eidsfoss Eidsfoss – en perle ved Telemarkkanalen

Som kjent har Kanalvennene i flere år arbeidet med å forbedre miljøene langs lands kanalen. Slusevokterboligen ved Eidsfoss sluser i Nome har fått

Fra sommerarrangementet ved Bakstehuset, Eidsfoss. Her er det salg av nybakt brød og standen for verving av flere medlemmer til Kanalvennene.

M/S "Skarsfos" byter motor

Motorbytting for M/S "Skarsfos" skjer i løpet av februar måned.

Gammel motor: Wichmann fra 1952 – glødehedemotor - 260 HK ved 350 omd. vekt 10 tonn.

Byttes til: Grenaa 6 syl. 4-takter 500 HK ved 500 omd. Vekt 8,5 tonn. januar i år ble det også montert ny propell og aksel (type Helseth-3 bladet-vridbar).

Grunnen til motorbyttet var at det blei umulig å skaffe deler til motoren, at det måtte være en maskinist i motorrommet hele tiden. Motoren passet best til jevn og rolig fart slik den var bygd for, nemlig som slepebåt.

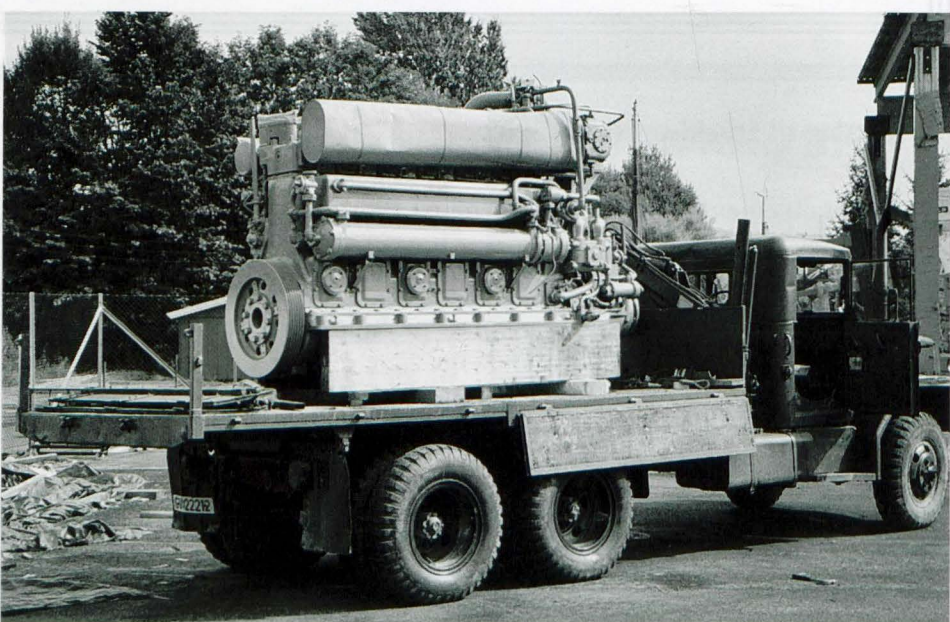
Den gamle motoren blir tatt vare på og plassert på et museum, motoren er fra 1952.

M/S "Skarsfos" skal i juli måned i år gå i rute: Skien–Porsgrunn–Skien, hverdager.

Lørdag og søndag:

Skien–Porsgrunn–Brevik–Langesund–Skien.

Så får vi i "Slusegløtt" ønske eier, kaptein, motormann og alt muligmann Asbjørn Lia god tur med ny motor og "Ship Shape" båt.

Ibsens aner og elvescene - fra oset til åsene

(Øystein Dalland med bidrag fra nå avdøde Gerhard Hedlund)

Utdrag fra tillegget "Veien videre", i "Bandakkanalen" (Ø. Dalland/P.H. Misund), som nå er kommet i ny og utvidet utgave v/Ø. Dalland, Landbruksforlaget 2001.

Artikkelen er forkortet pga plassmangel – red.

Når kultur står mot kultur, blir det gjerne "et javla liv", som svenskene sier. I allefall ble det det i Sverige på den tiden, rundt 1994 da Telemark lyktes å få nyss om at gamle "Styrso" kanskje var til salgs, fra "Styrso-bolaget", det gamle rederiet med trafikk i Gøteborgs skjærgård.

"Det var jag som solgte hon", sier Ove Boström, gjennom 12 år disponert for rederiet, og nå, siden 1999 ene-eier. Nå, når 2001 snart er ute, drister han seg til å rope for meg dette: "Jag syntes det var for javlig, at før varje öl restaurationen kunne selje om bord måste femton kronor skjutast till från skattebetalarna for att få driften i balans! Jag sa till styrelsen: Varför inte selja båten, en slik gamal båt er inte for moderne trafikk i Gøteborgs skjærgård. Men da blev det en inni helsikes debatt i hela Gøteborg och i alla aviser och på TV!"

En forening, "Redd Styrso" ble stiftet, og sto på.. For likesom "Styrso-bolaget" var et svensk kommunalt rederi som ikke burde skatte og valte med skattepengene, hadde nå det offentlige rederiet faktisk en gang bygd båten for nærtrafikken i Gøteborgs marine landskap. Og man skalter og valter da heller ikke med en offentlig kulturarv, var oppfatningen på den siden!

Men så ble Telemarkskanalen farvann, var kanskje største felles svensk-norske fysiske kulturarv, bergingen. Et godt kompromiss.

I kjølvannet av Europa Nostra kunne så M/S "Styrso", den gamle hvite svenske svane fra Gøteborgskjærgården gli inn underkanalen i Vrangfoss under Kong Oscars emblem i bergveggen, som et forstørret broderskip til "Victoria". Det skulle hete "Henrik Ibsen". Hva mon den skikkelsen, bortsett fra sin framtoning i kjole og hvitt, nå måtte ha med kanalskip og kanalfarvannet å gjøre?

Men dikteren Henrik Ibsens slekt fører oss til Bandak-kanalens farvann i hele sin lengde, til tresliperiene, sagene, gruvene og jernverket på Ulefoss. At vår dikterhelt ble født på Venstøp nord for Skien er barnekunne. Men vi kan reise med ham lenger bakover, og faktisk oppover hele kanalen og ut i dens os:

Ibsens tippoldefar på morsiden, Engelbret Bomhoff (1684-1761) var den første forvalter på Holden jernverk på Ulefoss. Han var i 1715 ansatt ved Herman Leopoldus' (senere baron Lovenskiold) jernverk på Bolvik ved Frierfjorden, men flyttet i 1721 til Ulefoss etter at Leopoldus hadde byglet sagene. Da Leopoldus i 1726 tok verk og sager på odel, fikk Bomhoff forvaltersansvar for hele driften på Ulefoss. Bomhoff-slekten ser ut til å være av tysk opprinnelse.

Engelbreth Bomhoff var en av verkets betydeligste forvaltere. Han var også en stor eiendomsbesitter og -spekulant som i løpet av sin tid eide flere av bygdas beste gårder.

Diderik Altenburg (1719-1766) er forvalter på Sagbruket inntil Severin Lovenskiold solgte. Han er gift med Marichen f. Barth fra Kragerø (1737-1769). De er Henrik Ibsens oldeforeldre.

To år etter Didrik Altenburgs død ble Marichen gift med forvalter Bomhoffs sønn, Engelbret Christoffer. Diderik Altenburg og Marichen Barths sønn, Johan Andreas Altenburg ser ut til å ha beholdt kontakten med slekten i Holla, idet han er konfirmert i bygda. Han ble gift med Hedevid Christine Paus (1763-1848). De er besteforeldre til dikteren. Deres datter Marichen Cornelia Martine Altenburg (1799-1869) ble gift med kjøpmann Knud Ibsen.

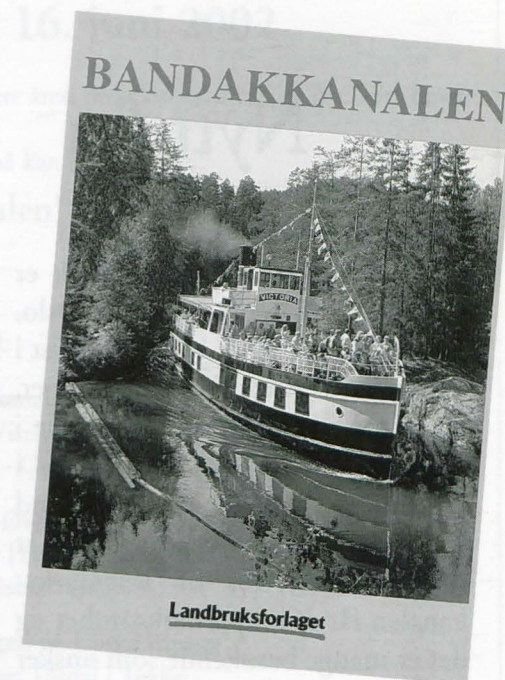
I slektshistorien skjuler seg tragiske skjebner. Diderik Altenburg og Marichens eldste datter Christine (f.1760 på Ulefoss gård - død i Skien 1837) er en av dem. Hun var bare 8-9 år gammel da moren døde. Hun ble 29 år gammel gift med Claus Plom Ploug. Men mannen døde etter ti års ekteskap og etterlot seg intet. Hun hadde senere en affære med en skipper i Skien. De skulle drive et herberge for sjøfolk, men han dro sin kos og etterlot henne og barna alene. Etter dette ble hun "rar" av seg. Hun levde 37 år av sitt liv hos sin bror, Johan Altenburg i Skien og hos sin niese Marichen og hennes mann, Knud Ibsen, dikterens foreldre. Hun fulgte også med da Knud Ibsen flyttet til Venstøp. Her hun fikk et rom mot nord på loftet. Henrik og brødrene bodde på et større rom på husets sydside. Mellom seg hadde de "vildanden-loftet". Hun ble ertet av barna og ropte: Nå venter skipperen på deg ute i haven! Hun gikk i en lang, prikkete kjole. Ibsen forteller i et avisintervju at han brukte henne som modell til "Rottejomfruen" i "lille Eyolf". Hennes datter Anne Marichen ble gift med skipsbyggmester Morten Kittelsen fra Arendal. Vielsen fant sted i Holla kirke i 1816.

I flere av dikterens dramaer hører en om "verket", et sted langt ut i bygdene.

I prestens tale ved graven i "Peer Gynt" er det mye som tyder på at motivet er hentet fra nabobygda Lunde. En overlevering som en lokal samler, Per Grini forteller, styrker antagelsen. Historien som har levd i bygda går ut på at en mann fra en liten plass vest for nordenden av Tyrvann i Landsmarka, Anders Lauvvika, kan ha vært den personen som Henrik Ibsen beskriver i siste akt av "Peer Gynt", "Prestens tale ved graven."

Lensmanns- og gjestgivergården Lundefaret ved kanalen var nemlig sesjonssted for krigen 1809-14. På sesjonen møtte Anders som hadde hugd av seg en finger, for å slippe utskrivning til krigen. En slik utskrivning var ofte helt ødeleggende for en fattig familie som balanserte på eksistensens knivegg. Henrik Ibsen kan ha hørt denne historien og diktet den inn i "Peer Gynt". Flere offiserer med Ibsen-navnet bodde i distriktet.

Ibsenforskeren, dr. philos. Einar Østvedt, skriver at Ibsen mens han bodde på Venstøp i Skien, gikk på en av byens tegneskoler hvor han lærte oljemaling av landskapsmaleren Mikkel Mandt fra Eidsborg i Lårdal. Et av de få landskapsbilder en har fra dikterens hånd har Dalen og Bandak som motiv. Det kan ikke være tvil om

at Ibsen har vært på stedet sammen med sin lærer som bodde like ved. På den lange veien opp til Dalen har Ibsen passert Lunde. Det kan være et minne fra denne turen som går igjen i "Prestens tale ved graven":

...
"Jeg minnes godt for mange herrers år en morgen; der ble holdt sesjon på Lunde. Det var i krigens tid. I alles munn var landets trengsler og dets fremtids kår. Jeg var tilstede. Midt for bordet satt mellom lensmann og sersjant; og gutt for gutt ble målt fra alle kanter og skreven inn og tagen til soldat. Full stuen var, og utenfor på trækken lød lavmælt tale mellom ungdomsflokken. Da roptes opp et navn. En ny kom frem, en der var blek som på sneens brem. Han kaltes nærmere; han nådde bordet; - den høyre hånd var hyllet inn i en klud; - han gispet, svelget, snappet etter ordet, - men fant ei mæle tross kapteinens bud, Dog jo, til sist; og da, med brann på kinnet, med tungen sviktende og atter rapp, han mumlet noe om en sigd som glapp og skar i våde fingeren av til skinn. Der ble stille i stuen i samme stund. Man skiftet øyekast; man trakk på munn; man stenet gutten med de stumme blikke. Han kjente haglen, men så den ikke. Da sto kapteinen opp, den gamle, grå; -han spyttet, pekte ut og sa'e: gå -

Gutten byglet jord og bodde med mor, spebarn og festekvinne et steds inne i heia. Han brøt åker, tømret hus og slet for utkommet.

...
- jeg tror nok at hans fingre ni fikk trelle fullt så sårt som andres ti....",
Skriver Dikteren.

Nytt fra

Telemark REISER

Kanalen på messe

Januar er messetid og Telemark er tilstede på de fleste: Reiseliv i Oslo, Reiseliv i Bergen, Liv og Reiselyst i Haugesund, Årets Ferie i Stavanger, Sjøen for alle i Oslo, Ferie for alle i Herning, TUR og Båtmässan i Göteborg, Vakantiebeurs i Holland m.fl. Felles på samtlige messer er at tilbudene knyttet til Telemarkskanalen får stor oppmerksomhet og det er mange besøkende som ønsker å vite mer om turer på Telemarkskanalen. Tilbudet med "kanalpakkene" er særdeles populært; dvs at man kombinerer båtturen med overnatting og bussretur påfølgende dag.

På sykkel langs kanalen

I tillegg til "kanalpakkene" har "sykkelpakker" vist seg å være svært populært. Telemarkreiser utgir en trykksak i form av en liten konvolutt som inneholder 6 forskjellige sykkelpakker, hvorav fire er turer langs kanalen, en er en kombinasjon med Krossobanen og sykling på Hardangervidda, og den nyeste pakker er "øyhopping" i Kragerøskjærgården.

Sykkelpakkene langs kanalen har

navn som "den lille kanalturen", "den store kanalturen", "for den entusiastiske" og "sjarmøretappen".

"Sjarmøretappen" er den korteste og passer fint for familier med barn. Båtturen går fra Ulefoss til Hogga og påfølgende sykkelstur på 20 km tilbake til Ulefoss. Pris kr. 910,- pr. person som inkluderer overnatting på Ulefoss Gjestegaard m/frokost og båttur.

"Den lille kanalturen" er en to dagers tur, hvor sykkelturen er 51 km. Båtturen går fra Skien til Fjågesund med overnatting i hytte på Kilen Feriesenter ved Flåvatn. Pris kr. 815,- pr. person.

"Den store kanalturen" er den mest populære turen. Nærmere 60% av alle som kjøper en sykkelpakke langs kanalen, kjøper "den store". Her får man en heldagstur på kanalen fra Ulefoss til Dalen, overnatting på Dalen Hotell, Quality Straand Hotel i Vrådal, samt i hytte på Kilen Feriesenter. Sykkelturen fra Dalen til Ulefoss inneholder alt en sykkelstur skal. Flott natur, vann og bad, kultur, mangfold i overnatting, variert terreng og lite biltrafikk. En sykkelrute med særprege!

"For den entusiastiske" har vist

seg å slå godt an blant grupper som ønsker en noe mer utfordrende sykkelstur. I tillegg har utenlandske turoperatører funnet pakken så pass interessant at man i sommerkatalogene for 2002 vil ha denne som et tilbud. En viktig grunn til dette er at vi nå kan tilby bagasjetransport langs hele ruten i perioden 01.06 – 15.08. Tilbudet gjelder dersom man starter å sykle fra Ulefoss mot Dalen en søndag og deretter følger programmet med ankomst Dalen onsdag. Retur fra Dalen med kanalbåt til Ulefoss.

Bagasjetransport har blitt en realitet takket være Lunde Taxi som nok engang har vist seg å være en fremtidsrettet og entusiastisk samarbeidspartner. I løpet av sommeren vil vi få en pekepinn på hvorvidt bagasjetransport er et tilbud som blir etterspurt og brukt. Pris er kun kr. 175,- pr. person pr. etappe.

Sykkelturen er krevende med sine 192 km. Overnatting på Gautefall Hotell i tillegg til bedriftene som inngår i "den store pakken". Pris kr. 2.940,- inkl. overnatting og båttur.

Sykkelkart

Samtlige som kjøper sykkelpakker får samtidig en flott sykkelmappe i et hendig format, som inneholder 3 kartblad og informasjonshefte med rutebeskrivelse. Dersom man kjøper mappen separat, koster den kr. 90,-.

For dere som ønsker å vite mer om sykkelturene, både langs kanalen og andre, anbefaler vi å besøke våre hjemmesider som har fylldig og oppdatert sykkelinformasjon.

www.visittelemark.com

Program for Viser ved Kanalen – 14. – 16. juni 2002

Velkommen til den 6. Viser ved Kanalen! Styret i festivalen er stolte over å kunne presentere årets program med noe av det beste innen norsk og nordisk visekunst.

I år tar vi i bruk to nye konsertsteder, Løveid sluser på Skotfoss og Ulefoss sluser slik at nå kan mottoet bli:

Viser ved Kanalen – fra Skien til Dalen!

Se ellers våre hjemmesider www.viservedkanalen.no.

FORELØPIG PROGRAM SER SLIK UT:

FREDAG 14. JUNI:

- 16.00: **Veslemøy Solberg og Sven Ohrvik**
Bjervatun sjuke- og aldersheim, Lunde
- 18.00: **"Antikviteter og Snurrepiperier"** på Lunde sluse.
Veslemøy Solberg og Sven Ohrvik
Lunde sluse. Kr. 100 - Klubb Varden: kr. 75
- 19.00: **Lille Ulefoss Gjestegaard**
Bjørn Sandborgh, svensk viseartist, Stein Ove Berg med Øyvind Bergly på bass og Notodden Visekor.
kr. 150 - Klubb Varden: kr. 110
- 20.00: **Kviteseid bryggje/Mylla**, Kviteseid
Odd Nordstoga med musikere Roald Kaldestad og Geir Sundstøl - Steinar Albrigtsen med band
Mylla/Kviteseid bryggje kr. 150 - Klubb Varden: kr. 110
- 20.00: **Løveid sluser/Pollen, Skotfoss**
Hjernespinn, Mikael Wiehe og Terry Lehns orkester
Løveid sluser/Pollen, Skotfoss kr. 200 Klub. Varden: kr. 150
- 21.00: **Marianne Antonsen med band og Lunde Kammerkor**
Flåbygd kirke kr. 120 - Klubb Varden: kr. 90

LØRDAG 15. JUNI:

- 11.00: **Kulturverksted for barn** - Gamlebanken, Lunde
Øst Norsk Viseforum kr. 50
- 13.00: **"Viser i Vrangfoss Sluser"**
Den årlige konserten med visegrupper og visevenner i Øst Norsk Viseforum.
Jon Anders Halvorsen og Tore Bruvoll
Samarbeidsprosjekt med Telemarkkanalens Venner.
Vrangfoss Sommerkafe, Vrangfoss - Gratis adgang
- 15.30: **"Sparebankkonserten på Strengen brygge"**
- 13.30: **Bjørn Eidsvåg med band** Strengen brygge, Flåbygd
kr. 170 - Klubb Varden: kr. 130
Ta MS Victoria til konserten fra Lunde sluse.
Bestilling av billett: Telemarkreiser, tlf. 35 90 00 20.
- 18.00: **"Statkraftkonserten i Tokke Kraftverk"**
Kirsten Bråthen Berg, Hallvard T. Bjørgum,
Bjørn Ole Rasch. – VAMP
Tokke Kraftverk, Dalen - Kr. 180 - Klubb Varden: kr. 140
- 19.00: **"Teglverkskonserten på Lunde sluse"**
Øst Norsk Viseforum.
Halvdan Sivertsen med band - Dans.
Lunde sluse, Lunde - Kr. 200 - Klubb Varden: kr. 150
- 21.00: **"Katthult på Ulefoss sluser"**
Katthult, norske kometer i 2001!
Ulefoss sluser, Ulefoss - Kr. 170 - Klubb Varden: kr. 130

SØNDAG 16. JUNI:

- 13.00: **"Telemarkskanalen- farvel"**
Øst Norsk Viseforum med viseprogram
Lunde sluse - Gratis adgang
- 15.00: **"Eggum på Øvre Verket" Jan Eggum.**
Øvre Verket Håndverkstun, Ulefoss
Kr. 100 - Klubb Varden: kr. 75
- 17.00: **"Guren Hagen på Lårdal brygge"**
Lårdal Brygge, Lårdal i Tokke -
Kr.100 - Klubb Varden: kr. 75
Guren Hagen med band. Årets Prøysen-pris vinner!
- 20.00: **"Drangedal Bortforklaring i Lunde"**
Tome Jackie Haugen og Steen-Vidar Larsen
Lunde slusekro, Lunde Kr. 100 - Klubb Varden: kr. 75

Veslemøy Solberg og Sven Ohrvik, Lunde sluse.

VAMP i Tokke Kraftverk.

Kriminalroman fra Telemarkskanalen

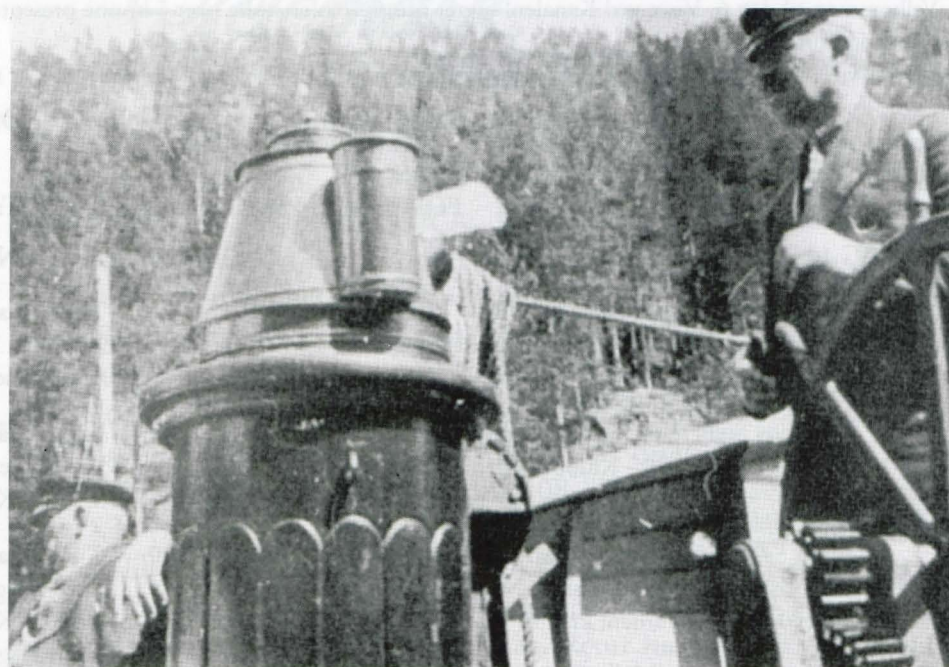
Av Tor Kjetil Gardåsen

Ukjent for de fleste i dag er det vel at det er skrevet en kriminalroman fra Telemarkskanalen.

Boken kom ut på Erik St. Nilssens forlag i Skien i 1920-årene. Forfatterinnen, Gudrun Høeg Omdal (f. 1896), skal ha skrevet boken under høstferier i Mo. Hun var gift med en politifullmektig Hans Høegh Omdal, og de bodde fra 1924 bl.a. i Haugesund, Sogn og Kristiansand.

Åpningen i boken er en hverdags-scene fra båtene - en typisk situasjon med ulike typer reisende, folk og fe.

Les begynnelsen på krim'n på neste side . . .

«Kapteinen visste på forhånd omtrent nøyaktig, hvad Tor Sandvik vilde komme til å si, når han møtte op for at hente sit øl og fik vite, at det var sat igjen i Lunde.» Skildringen forteller litt om de tusener av ting som kapteinene på båtene måtte ha i hodet på sin ferd opp vannene. Men innimellom kunne de også ha gode stunder, slik som dette bildet bærer bud om.

Smeodden brygge i Kviteseid som ny

Mesteparten av restaureringsarbeidet er utført. Gjenstående arbeid er beslag på dør, eit beslag på tak, gravning i øvre kant mot veg, ny vindusramme på langvegg mot vatnet og børsting, skraping og måling.

Asbjørn Gåsdaalen, avd.ing.
Kviteseid kommune.

Bilde viser her nye sperrer og toppsvill som er utskårne i sama profil som dei var frå før.

Bilde til høyre visar ny gavelvegg med ny dør og vinduer, det er brukt sama kledning med perlestaffprofil som brygga var kledd med frå tidlegare.

Bilde under visar her ferdig den nye stolpereisinga med skråspenn, det er kopi av det originale både når det gjel dimensjonar og av standar.

Gudrun Høegh Omdal

Rasputins Lommebok

- 6 -

kjørte med 30 km. fart -- neida, det var ikke det mindste risikabelt.

Øst-asiaten sat hele tiden og underholdt sig med en bok, så en gang imellem op med en likegyldig mine og henvendte ikke et ord til nogen ombord. Han var forsynt med et helt hefte billetter fra et eller andet reisebyrå og leverte altid den riktige billet for dampskibsreisen og for sine måltider. Hans fingre var avskyelig gule av en uophørlig cigaretrøkning.

På akterdækket, under solseilet sat en ung mand av god germansk type, høi, blåøiet. Han var sportsklædt og hadde to hunde med sig.

På bænken ved siden av hadde han et par geværer og en fiskestang. Under bordet lå hans oppakning av proviant og rypesækker.

Han tok frem et forseglet brev og læste pånytt:

»Fra skifteretten i Grimstad.

Herr cand. philol. Erik Garben.

I boet efter avdøde frøken Sophie Garben. hersteds, tilkommer De ifølge avdødes testament kr. 7500.00.

Herav tillater man sig foreløbig at fremsende kr. 2500.00 i kontanter, hvorfor Deres kvittering imøtesees. De resterende kr. 5000.00 vil bli Dem tilstillet, når boet er endelig opgjort, antagelig 15de neste måned.»

Den kjære faster Sophie! Hvordan kunde hun ha fundet på at testamentere ham alle de penge?

Alle hadde trodd, at Sjømandsmissjonen skulde ha hendes penge. Kanskje kom det av, at han hadde tat så godt imot faster, da hun for nogen år siden kom til Oslo for å rådspørre den store kirurg?

Da hun om formiddagen kom op i hans logi, la han bøkene væk og gik med hende til lægen. Senere hadde de travet rundt på de merkeligste museer, hvor studenten hadde sat sine ben, og på forskjellige kafeer, hvor de hver gang spiste fasters yndlingsret, karbonade med rødbeter.

L

Det var en varm augustdag. Det lille dampskib sneget sig gjennom slusene i Vest-Telemark op i Bandaksvandet.

Kapteinen stod på kommandobroen og småbandte over alle kreaturene, som skulde med, og over dæksgutten Gjermond, som altid maatte begaa en eller anden dumhet, inden de kom frem tilkvælds. Idag hadde han for eksempel glemte efter sig på Lunde brygge en kasse øl, som skulde til Tor Sandvik på Kviteseid.

Kapteinen visste på forhånd omtrent nøyaktig, hvad Tor Sandvik vilde komme til å si, når han møtte op for at hente sit øl og fik vite, at det var sat igjen paa Lunde.

Det var utenfor turistsæsongen, så der var få passagerer med båten.

Et begeistret hollandsk ektepar,, med en liten blek datter, og en slap øst-asiat var de eneste passagerer på kommandobroen.

Hollænderne rådspurte alt i et sin reisehåndbok, pekte hit og dit og henledet hinandens oppmerksomhet på alt det, som var forskjellig fra deres eget kjære fædreland.

De skulde visst over fjeldet til Vestlandet, for fru spurte flere gange kapteinen på tysk, om det var forbundet med stor fare at reise den vei i bil. Hun hadde hørt saa meget om de mange vilde bjørne, som sprang om i Norge og drepte folk og fe, sa hun.

Kapteinen svarte smilende, at det nok ikke var så farlig. Bjørnene i Norge var av et ualmindelig elskværdig gemyt. Han hadde aldrig hørt, at bjørnene tok på fredelige folk, og slet ikke på hollandske turister. Og bilene over høifjeldet

- 7 -

Da faster reiste, hadde hun git ham 200 kroner «for at ha forsømt sine studier i fire dage.»

Ellers hørte han ikke fra faster, bortset fra at hun to gange om året, som svar på hans julebrev og hans brev til hendes fødselsdag, skrev nogen utførlige brever med nyheter fra den gode by Grimstad.

Det var velsignet med de penge. Han hadde tilbakebetalt det, han hadde måttet låne det sidste år for at bli færdig med sine studier og var nu kvit al gjæld.

Efter eksamen hadde han fåt en stilling som reporter i en avis, såvidt han klarte sig. Det var vanskelig for en nybakt kandidat at få fast post ved den høiere skole, så han tok denne midlertidige stilling for at ha noget at leve av, til han om en tid kunde få arbeide i sit egentlige lag.

Han hadde arbeidet hårdt det sidste år før eksamen og måtte henge i som journalist. Han var yngstemand i avisen og blev sendt hit og dit for at opspore aiskens nyheter, referere kjedelige foredrag og debatter i små forsamlinger, hvor referatet var viktigere end debatten.

Han var endnu ikke kommet så langt, at redaktøren hadde betrudd ham de større og morsommere opgaver. Et par gange hadde han forsøkt sig på at skrive redaksjonelle artikler, men redaktøren hadde lagt dem tilside hver gang: »det passer ikke i vor avis,« eller »direksjonen vilde ikke like det -- man må ta visse hensyn.»

Nogen dage efterat han hadde låt brevet fra skifteretten, nævnte han til en ven, saksfører Rønning, at han skulde ha lyst til at ta sig en liten ferie. Det syntes Rønning også: »Du har jo råd til det. Reis til et av hotellene ved Bergensbanen en måneds tid. Der er morsomt, masser av pene piker, god mat og frisk luft.»

»Aldrig i livet,« hadde Erik svart. »Jeg vil ha det stille og fredelig.»

Nytt fra kanalkoordinator

Tiden går utrolig fort, ny sesong står for døren og mange oppgaver skal være gjennomført – slik at våre kanalanlegg kan presenteres på en best mulig måte, og at vi kan tilby aktiviteter som vil føre til økt besøk og interesse for kanalen.

Vegvesenet har fortsatt ansvar for driften, men intern omorganisering i vegvesenet og et tettere samarbeid med fylkeskommunen, har ført til at det er fylkeskommunen som eier, som heretter skal definere og bestille tjenester. Hensikten er å oppnå effektiv drift, hvor det er kortere vei mellom bestiller og utfører. Kanalen søker nå etter en driftsleder - en spennende jobb som sikkert vil bli på mange utfordringer.

Flere arrangementer på kanalen denne sommeren. Grenland Friteater skal sette opp to store forestillinger, så merk helgene 31. april på Ulefoss og 7. juni på Notodden. Viser ved kanalen skal ha sitt årlige arrangement – 3 hele dager – den 14., 15. og 16. juni. Et flott program med våre mest kjente visekunstnere.

Vi har tidligere skrevet om det arbeid som pågår vedrørende en estetisk opprustning av kanalen. Nye informasjonsskilt, oppslagstavler og livbøyeholdere vil være på plass i løpet av forsommeren. Det er utarbeidet ny tekst og kart som skal gi våre besøkende litt mer utfyllende informasjon om de enkelte anleggene.

Vi håper også ha en guide på Vrangfoss noen dager i sommer, for å formidle kanalens spennende historie.

Vi har i høst etablert god kontakt med Dalslandkanalen og det har ført til at vi sammen presenterer våre kanaler på båtmesse i Gøteborg i februar og på "Sjøen for alle" på Sjølyst i mars. Interessen var stor i

Gøteborg, mange tusen besøkende i løpet av 10 dager. Vi håper at det vil resultere i økt antall småbåter på kanalen.

Større vedlikeholdsarbeider som er gjennomført i høst: Slusemesterboligen på Løveid har fått nytt tak. Et restaureringsarbeid som var svært omfattende og tidkrevende, men helt nødvendig, og resultatet ble veldig bra. Dyktige håndverkere som har sitt virke på kanalen, utførte arbeidet, og vi kan bare understreke at det er utrolig viktig å ha slusevoktere som behersker forskjellige typer håndverk.

Grisehuset tilhørende Hogga slusevokterbolig var i ferd med å rase sammen. Det er nå restaurert. Boligene representerer en viktig del av kanalens historie, og det er viktig at de blir ivaretatt. Det har vært lite midler til vedlikehold og mye er forsømt, men nå er det utarbeidet en vedlikeholdsplan, som vil være et nyttig redskap for vedlikeholdsplanlegging i årene fremover.

Arbeidet med istandsetting av Smeodden brygge har gått helt uten overraskelser. Sauherad kommune ved avd.ing. Gåsdaalen har hatt

ansvaret for gjennomføringen. Samarbeidet mellom kanalen, kanalens venner, kommunen og fylkesmannen har vært svært nyttig, og viser at det er lettere å oppnå resultater når flere er sammen om oppgaven.

Fylkeskommunen har gjennomført en forstudie "Ta båten til Gaustatoppen" og undertegnede har vært med i prosjektgruppa. Hensikten med forstudie var å kartlegge felles utviklingsområder knyttet til vannveien i fylket. Prosjektgruppa har funnet sammenfallende interessante temaer og peker på det faktum at vannveien er av internasjonal karakter og interesse. Prosjektgruppa har gitt fylkeskommunenes anbefaling og et ønske om å gå videre mot et internasjonalt samarbeid gjennom Interreg III B med et partnerskap i "Spatial Integration through linking inland Waterways". Mer om dette kan leses på Telemark fylkeskommunens internett side under nyheter.

Dette er noe av det vi holder på med. I neste nummer av Slusegløtt vil vi fortelle mer om tiltak knyttet opp mot tusenårssteder og presentere prosjektleder som skal ansettes.

Forøvrig viser vi til Telemarkkanalens hjemmeside, som vil bli oppdatert i løpet av våren.

www.telemarkskanalen.com

Bli kanalvenn!

Meld deg inn i Telemarkkanalens Venner – innmeldingskupong på siste side!

Sportsarrangementer på Telemarkskanalen sommeren 2002

TELEMARKSSYKLISTEN

Telemarkssyklisten: Sykkelarrangement for konkurranseryttere og mosjonister langs idylliske Telemarkskanalen.

Kåring av "Telemarkssyklisten 2002" - den raskeste og den glupepeste.

Dato: 08.-09. juni 2002

Turklasser: Kjønn og alder (16-34, 35-49, 50-59, 60-69, 70+)

Mosjonsklasse: Idealtid og tippekonsurransse, ingen klasseinndeling. Enkelt personer eller lag på inntil 6 personer

Løyper: Dalen – Vrangfoss, 110 km (turklasser og mosjon)
Kviteseid – Vrangfoss, 65 km (turklasser og mosjon)
Strengen – Vrangfoss, 20 km (mosjon)

"Telemarkssyklist'n": 1. Raskest syklist Dalen – Vrangfoss (turklasser)

2. Glupepeste syklist, idealtid + riktige svar (mosjon)

Sykkel/utstyr: Terrengsykkel anbefales. Hjelpubud. Husk egnede klær.

Mat/drikke, service: Mat- og drikkestasjoner underveis.

Program fredag 07.06: Åpningsseremoni m/bryggedans kl. 21.00 på Dalen brygge, Kviteseid brygge og Lunde sluse.

Program lørdag 08.06: Gatefrokost Dalen, Kviteseid, Lunde fra kl. 08.00
Start Dalen kl. 10.00 (mosjon 08.30 – 10.00)
Start Kviteseid kl. 11.00 (mosjon 09.00 – 11.00)
Start Strengen kl.10.00-12.00 (kun mosjon)

Mål Vrangfoss fra ca. kl. 14.00. Premie-/merkeutdeling
Kveldsarrangement ved Lunde sluse m/dans

Program søndag 09.06. Sprintløp på sykkel ca. 1,5 km. (utslagsmetoden)
Påmelding og startkontingent: se eget skjema (på nettside)

TELEMARKSPADLER'N:

Dato: 10.-11. august 2002

Tur-/havklasser: NPF's reglement

Mosjonsklasse: Idealtid og tippekonsurransse, ingen klasseinndeling. Enkelt personer eller lag på inntil 6 personer

Løyper: Fjågesund – Ulefoss, 37 km. (tur-/havklasser)

Telemark 2002

Telemarkssyklisten
8.-9. juni
www.telemarkssyklisten.no

Telemarkspadler'n
10.-11. august
www.telemarkspadlern.com

Strengen – Ulefoss, 20 km. (tur-/havkl. og mosjon)
Lunde – Ulefoss, 11 km. (mosjon)

Telemarkspadler'n: Kano-/kajakarrangement for konkurransepadlere mosjonister på idylliske Telemarkskanalen (NMLangdistanse inngår). Kåring av "Telemarkspadler'n 2002" – den raskeste og den glupepeste.

"Telemarkspadler'n": 1. Raskeste båt Fjågesund – Ulefoss (tur-/havklasser)
2. Glupepeste båt, idealtid + riktige svar (mosjonsklasse)

Båt/utstyr: Kajak eller kano Kano kan leies.
Påbudt med redningsvest. Husk egnede klær.

Mat/drikke, service: Mat- og drikkestasjoner underveis. Transportservice. Beredskap.

Program fredag 09.08: Åpningsseremoni m/dans kl. 21.00 i Fjågesund og ved Lunde sluse.

Program lørdag 10.08: Gatefrokost i Fjågesund og på Strengen fra kl. 09.00
Start Fjågesund bru kl. 11.00
Start Strengen bru kl.11.00 (mosjon 9.00-11.00)
Start Lunde sluse kl.10.00-12.00 (kun mosjon)
Mål Ulefoss gjestebrygge fra ca. kl.13.00
Premie-/merkeutdeling

Kveldsarrangement m/dans i Ulefoss

Program søndag 11.08. Sprintkonkurranse i Ulefoss
Demonstrasjon i bruk av kano-/kajak

Påmelding og startkontingent: se eget skjema (på nettside)
Informasjon: www.telemarkspadlern.com

B

Returadr.:
Telemarkkanalens Venner
Postboks 372 Sentrum
3701 SKIEN

Bli kanalvenn!

Meld deg inn i Telemarkkanalens Venner

I 1892 var ikke Bandakkanalen den turistattraksjonen, slik vi kjenner den i dag. Dengang var det et særdeles dristig byggverk av stor ingeniørkunst, og den dag i dag befester Telemarkkanalene seg som en unik ferdselåre her i landet. Også internasjonalt sett er kanalens monumentale anlegg en levende representant for industrialismens begynnelse i Norge.

At sluseanleggene innover Telemarksbygdene ble vellykket, vitner den store aktiviteten som ble

etter århundreskiftet. Etterhvert som veiene ble bedre, mistet båttrafikken på Telemark-kanalene en stor del av sin betydning.

Så kom Turistene. Cirka 40.000 har gjestet kanalbåtene årlig fra midten av 80-tallet og fram til i dag. Det er vel ingen som vet hvor mange som avlegger de mange severdigheter langs den over 100 kilometer lange kanalstrekningen et besøk. At betydningen for de enkelte lokalsamfunn er store, er derimot hevet over tvil.

Telemarkkanalens Venner er en organisasjon som på fritt og upolitisk grunnlag arbeider for fortsatt drift av Telemarkkanalene, for vern av minnesmerker, natur- og kulturverdier som ligger til vassdraget og er knyttet til driften av kanalene. Telemarkkanalens Venner ønsker å stimulere til økt bruk av kanalene og vassdraget som ledd i både næringsvirksomhet og ferie/rekreasjonssammenheng.

Medlemsskap i Telemarkkanalens Venner, koster for privatpersoner kr. 150,- pr. år,
firmamedlemskap kr. 500,- pr. år.

Klipp ut og send kupongen til: Telemarkkanalens Venner
Postboks 372 Sentrum
3701 SKIEN

Navn

Navn

Adr.

Adr.

Postnr./sted

Postnr./sted